

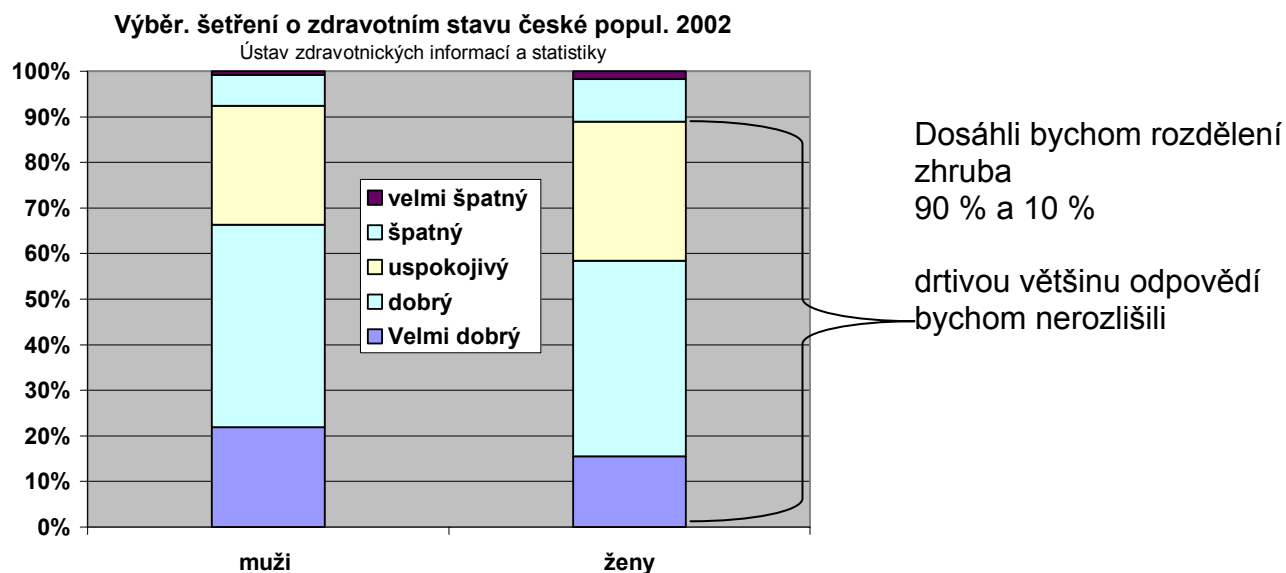
současný zdravotní stav je: lepší, zhruba stejný, či horší?

Zásady:

- jediná dimenze měření
- jasná seřaditelnost kategorií odpovědi

Kolik kategorií?

Pouze 2 varianty „**dobry** / **špatny**“ by slabě diferencovaly repondenty:

Další možnosti měření

Řazení položek

Kterého z kandidátů na presidenta byste vy osobně preferoval?

1. Zelený
2. Modrý
3. Hnědý
4. Rudý
5. Černý
6. Růžový
7. Bezbarvý

- hodnotit na škále každého zvlášť 😊
- vybrat nejlepšího (2-3 nejlepší) 😊
- seřadit všechny 😞
- porovnat páry - každého s každým 😞

Techniky na odhad velikosti (magnitude estimation scales)

Příklad:

Nyní Vás chceme požádat, abyste ohodnotil sociální pozice lidí podle toho, jaká vykonávají zaměstnání. Chtěli bychom, abyste k tomuto hodnocení užil čísel.

Jako základ pro naše srovnání vezměme někoho, kdo pracuje jako tesař.

Řekněme, že sociální pozice člověka, vykonávajícího práci tesaře, je rovna číslu 100. Dojdete-li k názoru, že sociální pozice nějakého jiného zaměstnání je dvakrát vyšší než práce tesaře, ohodnoťte ji číslem 200. Usoudíte-li, že sociální pozice nějaké osoby je ve srovnání s prací tesaře poloviční, ohodnoťte ji číslem 50.

Jakým číslem byste ohodnotil sociální pozici člověka, který vykonává práci učitele na střední škole?

Opatrně s formátem souhlas / nesouhlas

Souhlasil byste nebo nesouhlasil s následujícím výrokem:

„Ministr obrany je muž na svém místě.“

1. souhlasím
2. nesouhlasím

První problém:

tendence respondentů souhlasit bez ohledu na obsah:

Není příliš poctivé přivádět děti na svět, když budoucnost je tak nejistá.

Dnes narozené děti čeká skvělá budoucnost, na niž se mohou jen těšit.

Častější u méně vzdělaných respondentů:

Srovnání užití rozdílných formátů:

„souhlas/nesouhlas“

Počet let vzdělání

0-11   12   13+

Souhlasíte nebo nesouhlasíte s výrokem:

„Většina mužů je lépe emocionálně vybavena pro politiku než většina žen“

57 %   44 %   39 %

souhlas:

„výběr variant“

Myslíte si, že pro činnost v politice je většina mužů lépe emocionálně vybavena než většina žen, nebo že pro politiku jsou muži a ženy vybaveni stejně, nebo že pro politiku jsou vybaveny lépe ženy než muži?

„muži jsou vybaveni lépe“:   33 %   38 %   28 %

Druhý problém:

neobratné využití formátu S/N

Schvalujete nebo neschvalujete, že lidé chodí na fotbalové zápasy?

1. ano
2. ne

Souhlasil byste nebo nesouhlasil s následujícím tvrzením:

„Čas od času mívám deprese“

1. ano
2. ne

(2) Hodnocení idejí návrhů, tvrzení

Do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícím výrokem:
„Obecně vzato, Česká republika je lepší země než většina jiných“

1. naprosto souhlasím
2. spíše souhlasím
3. ani souhlas, ani nesouhlas
4. spíše nesouhlasím
5. naprosto nesouhlasím
9. (neumím vybrat)

Častý prohřešek – otázka obsahuje více než 1 dimenzi:

„Amerika se dnes natolik vzdaluje svému krédu amerického způsobu života, že se zdá nezbytné obnovit je silou“. ☹

„Nemá cenu obracet se na úřady, protože ty se o problémy obyčejného člověka příliš nezajímají“. ☹

nezapomenout na další typická zkrslení ...

Richard Osborne, Borin van Loon

Viněty

Manželé Tomáš a Jitka Bučkovi překročili věk 40 let. Jejich děti pracují v zahraničí. Tomášovi přišla nečekaná nabídka výhodného zaměstnání ve vzdáleném městě.

(Zde následuje bližší popis zaměstnání a jeho výhod).

Mají oba manželé změnit zaměstnání a stěhovat se do nového bydliště?

náročnější způsob užití:

Manželé Tomáš a Jitka Bučkovi překročili věk 40 let. Jejich děti pracují v zahraničí. TOMÁŠOVI / JITCE přišla nečekaná nabídka LÉPE ZAPLACENÉHO / ATRAKTIVNĚJŠÍHO zaměstnání ve vzdáleném městě.

(etc.)

(3) Vícepoložkové míry

Multi-item measures

Guttmanova škála

Louis Guttman, sociolog (USA)

	ano
1. Můžete přejít po malé místnosti?	1
2. Můžete sejít do schodů?	1
3. Můžete obejít blok domů?	1
4. Ujdete kilometr?	1
5. Uběhnete kilometr bez zastavení?	1

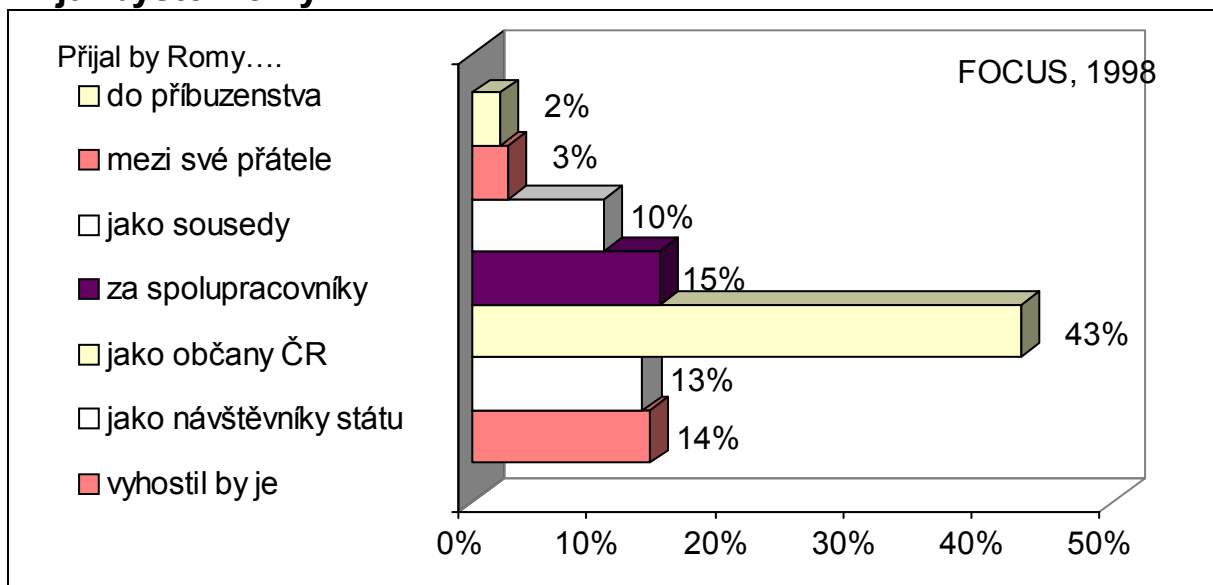
index <0-5>

Bogardusova škála sociální distance:

sociolog (USA)

Emory Bogardus,

Přijal byste Romy ...

Postoje české populace vůči průměrným Romům na Bogardusově škále sociální distance (Focus, Brno)

Měření společné latentní proměnné

Do jaké míry Vás váš zdravotní stav omezuje...

- ve vašem zaměstnání?
- při zábavě a rekreaci?
- v péči o byt (dům)?
- v tom, abyste si zašel kamkoli chcete?

(4) RELATIVITA VÝPOVĚDÍ

Příklad - hodnocení ministra:

100% výkonu předchozího ministra $\neq$ **100% výkonu** současného (schopnějšího) ministra